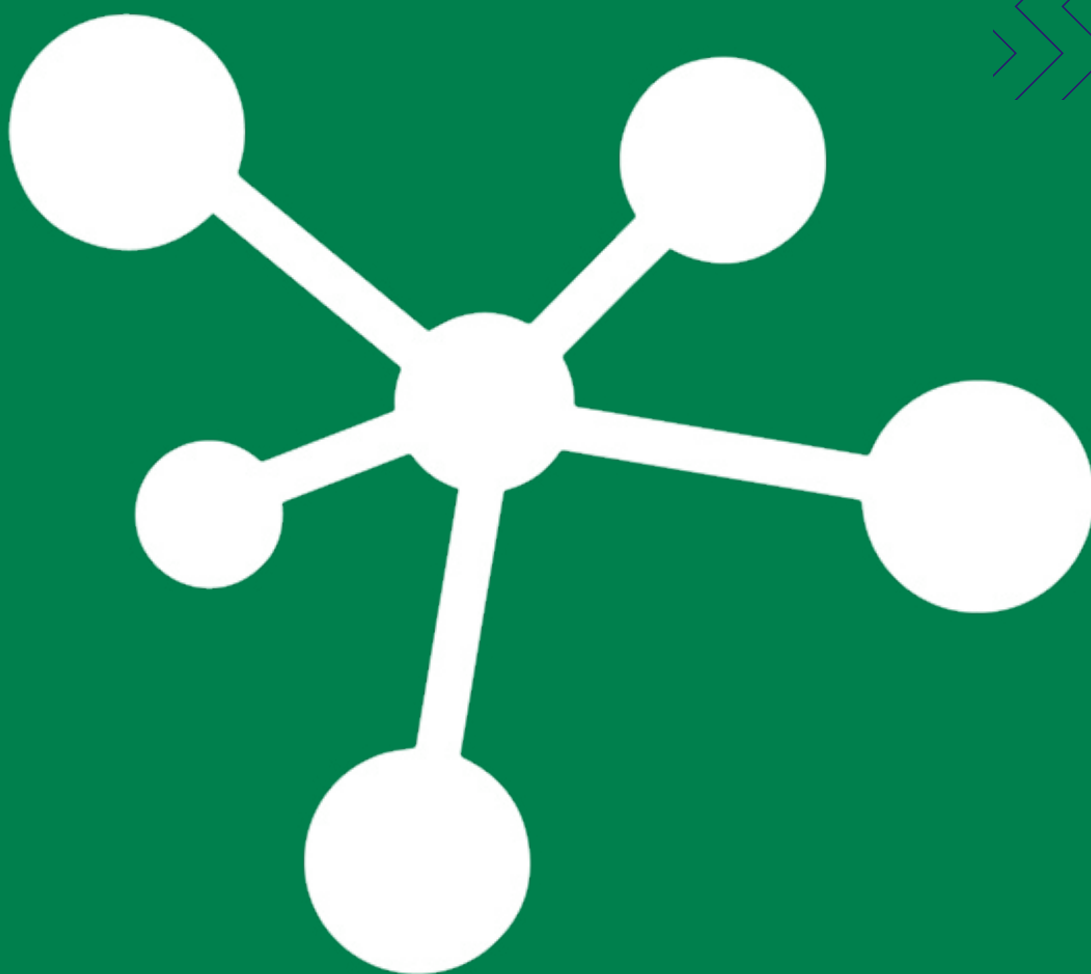




provincie  
Zuid-Holland

expeditie verslag

# Publieke platformen



Elke dag beter. Zuid-Holland.



## Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Zuid-Holland.  
December 2022.

Auteurs: Jan van Ginkel, Andre Batenburg, Margo ter Bekke, Henk Burgering, Pascal van Dam, Rogier Dijkgraaf, Bart Fennema, Frans de Graaf, Ronald Haverman, Ivonne Jansen-Dings, Grisjo Koers, Jillis Mani, Jos van der Ploeg, Jan Roest, Guido Scheuerman, Maartje Stevens, Paul Strijp, Marcel Thaens, Jaap Wiersma.

Met speciale dank aan: Martijn Arets en Marco Derksen,  
en alle deelnemers aan het seminar Publiek Platformen  
op 18 november 2022.

Provincie Zuid-Holland  
Postbus 90602  
2509 LP Den Haag  
[www.zuid-holland.nl](http://www.zuid-holland.nl)

Tekst  
provincie Zuid-Holland.

Vormgeving en productie  
Vakteam Grafimedia,  
provincie Zuid-Holland.

Vragen of meer weten? Mail naar:  
[digitaalzuidholland@pzh.nl](mailto:digitaalzuidholland@pzh.nl)

# Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Manifest	5
Seminar 18 nov '22	7
Waarden	8
Principes	12
Opinie	17
Governance	19
Open samenwerken	23



# Voorwoord

Om in verbinding te zijn met je omgeving, zul je de vorm van die omgeving moeten aannemen. Dát is in de kern hoe ik vanuit de publieke sector kijk naar de ontwikkeling en relevantie van platformen in onze samenleving. De (semi-)private sectoren om ons heen veranderen in hoog tempo onder invloed van data en technologie. De vraag die centraal staat, is wat de rol van de overheid gaat zijn in deze dynamiek.

De grote maatschappelijke opgaven waar we voor staan, zijn niet vanuit een enkele organisatie op te lossen. Het samenwerken in een breed ecosysteem is essentieel. Als overheden zijn we echter traditioneel gezien georganiseerd in silo's en dit is doorvertaald naar gesegmenteerde technologie en data.

Platformdenken helpt ons transitie meer horizontaal te benaderen en verticale kokers te doorbreken. Daarbij zijn platformen met een publiek karakter niet helemaal vergelijkbaar met 'gewone' platformen. Onze eigenstandige plaats als democratisch orgaan brengt eigen vraagstukken met zich mee.

De provincie Zuid-Holland is het afgelopen half jaar op metaforische expeditie geweest. Wij hebben de berg "Publieke Platformen" beklommen, maar hebben de top nog niet bereikt. Tijdens deze werkconferentie bied ik jullie daarom dit expeditieverslag aan. In de hoop dat we met elkaar onze (zoek)tocht voort kunnen zetten.

Jan van Ginkel,  
waarnemend provinciesecretaris/algemeen directeur  
Provincie Zuid-Holland

# Manifest

## Publieke platformen

### **Wij handelen vanuit vertrouwen.**

Een platform kan niet bestaan zonder onderling vertrouwen tussen de deelnemers. Voor de overheid moet het een uitgangspunt zijn in haar eigen handelen.

### **Wij blijven wegen of het publieke belang gediend wordt.**

Platformen zijn inherent in beweging waardoor belangen kunnen verschuiven. Om te garanderen dat het publieke belang voorop blijft staan is het nodig dit doorlopend te onderzoeken.

### **Wij zoeken altijd verbinding met partners en stakeholders.**

Een platform kan nooit vanuit de 'eigen koker' tot stand komen. Vanuit verbinding met anderen ontstaat meerwaarde en scherpte.

### **Wij staan voor heldere afspraken over spelregels en samenwerking.**

De overheid helpt partijen inzicht te krijgen in complexe belangen en hierover tot heldere voorwaarden, regels, kaders en afspraken te komen.

### **Wij scheppen randvoorwaarden, voor en met anderen.**

Of de overheid nu handelt vanuit de behoefte aan grip op platformen, platformen voor de overheid of de overheid als een platform; wij werken aan de randvoorwaarden die in al deze contexten noodzakelijk zijn.

### **Wij beleggen eigenaarschap vanaf het begin.**

Een platform zonder duidelijke eigenaar is niet levensvatbaar. Wij beantwoorden de vraag rond het eigenaarschap vanaf het begin en zorgen voor duidelijkheid richting onze partners.

### **Wij begrijpen welke rol wij (niet) nemen.**

Eigenaar, samenwerkingspartner, marktmeester of ondersteuner; Wij kiezen bewust voor een rol en positie ten opzichte van een platform, om ons handelingsperspectief te kunnen bepalen.

### **Wij maken de onderliggende werking voor iedereen inzichtelijk.**

Transparantie over de gebruikte data, software en algoritmes is essentieel om misbruik en bias te voorkomen. Open data en open source zijn het uitgangspunt.

### **Wij ontwikkelen voor herbruikbaarheid.**

Wanneer we een platform ontwikkelen, zelf, in partnerschap of door derden, houden we de herbruikbaarheid voor ogen. Niet 'scale-up' maar 'spread-up' is hierbij een principe. Zo voorkomen we afhankelijkheid van leveranciers en kunnen anderen profiteren van gedane investeringen.

# Publieke Platformen

“Wat is een platform?” Deze vraag lijkt moeilijk te beantwoorden. De vraag “wat is een Publiek Platform” is nog lastiger. In onze expeditie liepen we de afgelopen maanden in ieder geval meerdere keren tegen deze vragen aan. Een kant en klaar antwoord hebben we niet. Wel presenteren we in dit expeditie verslag het proces wat wij hebben doorlopen vanuit vier verschillende invalshoeken: publieke waarden; principes; governance; en open samenwerking.

## Definitie

Wie op zoek gaat naar een definitie van platformen komt al snel de volgende tegen: “De gemeenschappelijke basis van technologieën, technologische, economische en sociale regels en afspraken (zoals standaarden) waarop meerdere spelers samen kunnen innoveren en aanvullende technologieën, producten of diensten ontwikkelen.” (Maurits Kreijveld, 2014)

Martijn Arets stelt in zijn boek *de platformrevolutie* dat platformen aan een aantal voorwaarden voldoen: ze verlagen drempels voor vraag en aanbod en bieden gemak; ze verlagen transactiekosten; ze creëren een omgeving waarin mensen elkaar vertrouwen; ze faciliteren transactie en betaling.

In deze definities worden enkele belangrijke kenmerken van hedendaagse commerciële platformen echter achterwegen gelaten. Zo drijven platformen op ‘engagement’. Het is in het belang van platformen om gebruikers zo lang mogelijk actief te houden en zo vaak mogelijk terug te laten komen, waarbij verslavende mechanismen niet worden geschuwd.

Ook is het niet duidelijk op basis waarvan mensen aanbevelingen krijgen, en hoe deze verschillen van anderen. Het bewust niet transparant maken van de wijze waarop vraag/aanbod tot stand komt biedt de platformeigenaar voordelen.

Daarnaast ontstaat het disruptieve karakter van sommige grote platformen door ontwikkelingen zoals data eigenaarschap en data portabiliteit bewust tegen te gaan. Een platform kan een monopolie positie ontwikkelen wanneer men eraan ‘vast’ zit.

## Publieke platformen

De term ‘publieke platformen’ impliceert het vooropstellen van publieke belangen in platformen en platform technologie. Met de (voorlopig) negen punten uit ons manifest willen we een kader bieden voor het denken over het inzetten van platformen voor de publieke zaak. Dit is een startpunt en we kijken uit naar het gesprek over een vervolg:

- Wij handelen vanuit vertrouwen.
- Wij blijven wegen of het publieke belang gediend wordt.
- Wij zoeken altijd verbinding met partners en stakeholders.
- Wij staan voor heldere afspraken over spelregels en samenwerking.
- Wij scheppen randvoorwaarden, voor en met anderen.
- Wij beleggen eigenaarschap vanaf het begin.
- Wij begrijpen welke rol wij (niet) nemen.
- Wij maken de onderliggende werking voor iedereen inzichtelijk.
- Wij ontwikkelen voor herbruikbaarheid.

# Seminar 18 nov '22

Op 18 januari werd het expeditie verslag aan een breed publiek gepresenteerd. In diverse rondetafel gesprekken spraken de aanwezigen verder over de gepresenteerde bevindingen. Daarmee is het expeditie verslag een 'tussenstation'. De volgende belangrijke aandachtspunten en vragen kwamen in het seminar naar boven.

Deze nodigen uit tot verder onderzoek en uitwerking:

- Publieke platformen zijn zowel offline als online. Wanneer we nadenken over digitale publieke platformen, is er altijd een relatie tot niet-digitale platformen. Het is belangrijk de samenhang te expliciteren.
- Gesprek, dialoog en verbinding is essentieel om vorm te geven aan alle genoemde punten. Zorg voor goede koffie en breng mensen samen, was een belangrijk motto van de dag.
- De functie die platformen kunnen vervullen om in gesprek te zijn met de samenleving kwam aan vrijwel alle tafels terug. Daarbij werd de 'hoe dan' vraag wel veel gesteld. Het ontbreekt aan best practices.
- We moeten onderkennen dat het de praktijk is dat veel van de platformen die we gebruiken niet voldoen aan de genoemde principes. De kennis over de impact van technologische keuze moet zich ontwikkelen.
- De genoemde waarden en principes vragen bepaalde vaardigheden van ambtenaren, zoals durf, kwetsbaarheid, co-creatie, meebewegen, nieuwsgierigheid en open houding.
- Het vraagstuk over Publieke Platformen kan niet los gezien worden van het vraagstuk rondom Publieke Data. Ook hier spelen vragen als eigenaarschap en transparantie een rol.
- Meer 'meten' leidt tot meer 'controleren'. Vertrouwen als principe is daarom niet voldoende, maar moet ontworpen worden in het proces.



# Waarden

## Publieke platformen

Collectief belang,  
duurzaamheid, voorkomen  
van schade & bescherming

Wanneer een platform hier niet aan voldoet, dan heeft het geen zin voor de overheid om het te ontwikkelen of te ondersteunen.

Gebruiksvriendelijkheid

Platformen kunnen bestaan, doordat gebruikers terug willen komen.

Vertrouwen

Door vertrouwen centraal te stellen hopen we de kloof tussen burger en overheid te dichten.

Inclusiviteit

De overheid is er voor iedereen. Platformen dus ook. Het is daarom belangrijk rekening te houden met toegankelijkheidseisen.

Privacy

Een platform bevindt zich (grotendeels) in een digitale wereld. Dat brengt voordelen met zich mee, maar ook risico's. Daarom is het belangrijk om zorgvuldig om te gaan met persoonlijke data.

Samenwerking

Als overheid werken we (bijna) nooit alleen. Steeds vaker zijn we een netwerkende, responsieve overheid die samenwerkt met verschillende doelgroepen in het ontwikkelen én onderhouden van platformen.



# Waarden

In zijn boek stelt Arets<sup>1</sup> dat er drie manieren zijn waarop de overheid zich verhoudt tot platformen: grip op platformen, platformen voor de overheid en de overheid als een platform. Hoe de overheid zich verhoudt tot platformen ligt aan wat de overheid belangrijk vindt. Welke (onderliggende) waarden stelt zij centraal? En hoe werken deze uit?

Dit stuk geeft een eerste richting aan deze discussie. Met behulp van literatuur, enkele interviews en de discussies tijdens de platform expeditie is een eerste richting gegeven aan de vraag: welke publieke waarden zou de overheid centraal moeten stellen in relatie tot platformisering?

## Waardering van waarden

Om de discussie over waarden te beginnen is een definitie nodig. Wat zijn publieke waarde(n)? Publieke waarde is (1) het collectieve beeld van wat de samenleving ervaart als waardevol, (2) iets wat tot stand komt op een manier die legitiem is en vertrouwen wekt bij de samenleving en (3) gereflecteerd wordt in de dagelijkse bedrijfsvoering (Talbot 2006, Moore 1995)<sup>2</sup>. Het gaat daarmee dus om zaken die we allen belangrijk vinden én geconcretiseerd worden in de praktijk.

Waarom zijn waarden van belang? Soms voelt het als een open deur, maar het is goed om hier expliciet bij stil te staan. In de platformisering van de samenleving zien we namelijk dat waarden onder druk staan. Denk bijvoorbeeld aan een platform als Deliveroo, waar – vanuit achterliggende waarden zoals ‘menselijke waardigheid’ – een discussie is gevoerd over arbeidsvoorwaarden. Of dat er bijvoorbeeld – vanuit de waarde ‘inclusiviteit’ – steeds meer websites (waaronder platformen) voldoen aan toegankelijkheidseisen. Achter elke publieke waarde staan concrete acties om deze in praktijk te brengen. Dat maakt de discussie over welke waarden we van belang achten noodzakelijk en kan zorgen voor positieve verandering in platformen die de overheid zelf ontwikkelt of (financieel) ondersteunt.

## Welke waarden spelen een rol in platformen?

Er zijn vele (publieke) waarden die een rol spelen in platformen. Een handig hulpmiddel in alle waarden-wirwar is de Code Goed Digitaal Openbaar Bestuur (CODIO)<sup>3</sup> van Meijer. De in totaal 30 publieke waarden, gecategoriseerd in zes principes, zijn door ons als uitgangspunt genomen in de interviews met enkele platformen: IVN Natuureducatie, Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN), Voorjebuurt en het ECP Platform voor de Informatiesamenleving.

In de interviews zijn de volgende waarden naar voren gekomen als meest belangrijk om mee te nemen in de discussie over publieke waarden in relatie tot platformisering.

### Collectief belang, duurzaamheid, voorkomen van schade & bescherming

In CODIO vallen deze vier elementen onder de noemer maatschappelijke waarde. Een platform moet bijdragen aan een collectief belang, duurzaamheid, voorkomen van schade en bescherming. Doet dit het niet, dan heeft het geen zin voor de overheid om een platform te ontwikkelen of te ondersteunen. We zien dan ook dat de overheid meer richting regulering treedt, wanneer private platformen dreigen deze waarde niet in acht te nemen. Voorbeeld: wanneer het collectief belang ‘wonen’ in geding is, zoals bij Airbnb.

1 Arets (2020, Platformrevolutie Van Amazon tot Zalando, de impact van platformen op hoe wij werken en leven

2 <https://www.publiekewaardecreatie.nl/definitie-publieke-waarde/>

3 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/04/30/code-goed-digitaal-openbaar-bestuur>

## Gebruiksvriendelijkheid

Platformen kunnen bestaan, doordat gebruikers terug willen komen. De waarde 'gebruiksvriendelijkheid' is dan ook nodig om dit te bereiken. In de praktijk zien we dat dit gedaan wordt door bijvoorbeeld regelmatige tests uit te voeren, met een klankbordgroep die ervoor zorgt dat deelnemers gemakkelijk met elkaar verbinding kunnen maken, informatie uit kunnen wisselen en inspiratie opdoen (interview IVN Natuureducatie). Of bijvoorbeeld door continue geactualiseerde FAQ zoals het SNN.

## Vertrouwen

Er wordt regelmatig gesproken over de 'kloof tussen burger en overheid'. Door vertrouwen centraal te stellen hopen we de kloof te dichten. Daarom is het belangrijk om ook in platformen vertrouwen centraal te stellen. IVN Natuureducatie faciliteert community's waarin dit gebeurt: de community's worden niet actief beheerd, maar er wordt vanuit gegaan dat leden zelf er met respect mee omgaan. Leden kunnen wel aangeven wanneer gedragsregels overschreden worden. In CODIO wordt vertrouwen niet als waarde aangegeven, dat is wat ons betreft een gemis. Het meest dicht in de buurt komt 'menselijke autonomie'. Dichtbij, maar niet hetzelfde. Vertrouwen als waarde is een belangrijk uitgangspunt!

## Inclusiviteit

De overheid is er voor iedereen. Platformen dus ook. In de ontwikkeling of ondersteuning van platformen dienen we als overheid dus altijd rekening te houden met de waarde 'inclusiviteit'. Zorgen dat het platform toegankelijk is voor iedereen. Bijvoorbeeld door rekening te houden met toegankelijkheidseisen van digitoegankelijk.nl op niveau WCAG 2.1 AA inclusief toegankelijkheidsverklaringen zoals het SNN.

## Privacy

Een platform bevindt zich (grotendeels) in een digitale wereld. Dat brengt voordelen met zich mee, maar ook risico's. Daarom is het belangrijk om zorgvuldig om te gaan met data. Een goed voorbeeld hiervan is het SNN; zij houden zo goed mogelijk rekening met AVG, ABBG en hebben een gezamenlijke privacyverklaring opgesteld.

## Samenwerking

Als overheid werken we (bijna) nooit alleen. Steeds vaker zijn we een netwerkende, responsieve overheid die samenwerkt met verschillende doelgroepen: bedrijven, kennisinstellingen, medeoverheden, maatschappelijke organisaties en inwoners. De waarde 'samenwerking' is dan ook noodzakelijk in het ontwikkelen én onderhouden van platformen. Een mooi voorbeeld is het SNN, dat door samen te werken diensten (subsidies) makkelijker maakt voor bedrijven en inwoners. Of IVN Natuureducatie, die samenwerking stimuleert in buurten met groeninitiatieven en waar inwoners gemakkelijk, zonder lid te worden, ook bij het platform kunnen horen. Een afsluitend mooi voorbeeld is Voorjebuurt waar bedrijven, kennisinstellingen en overheden samen initiatieven centraal stellen voor werving van vrijwilligers, materialen of geld.

## Waar botsen de waarden?

In de praktijk zien we trade-offs tussen publieke waarden. Dat is ook niet gek, de wereld is nou eenmaal niet zwart-wit. Het is vooral belangrijk om transparant (een waarde!) te zijn over de trade-offs. Zo stelt bijvoorbeeld het SNN dat ze rekening houden met toegankelijkheidseisen, maar dat adviezen over kleurgebruik voor slechtzienden soms ingaat tegen de huisstijl. Of dat toegankelijkheidseisen over B1 taalgebruik spanning oplevert met juristen die alles zorgvuldig willen beschrijven. Bij Voorjebuurt zijn er voorwaarden opgesteld waar initiatieven aan moeten voldoen. Het mag niet in het teken staan van politiek, religieus of commercieel belang. De maatschappelijke waarde staat dus bij voorbaat al centraal.

Platform ECP voor de informatiesamenleving werkt met bedrijven en overheden samen. Ook bijvoorbeeld een Chinees bedrijf als Huawei. Dit bedrijf kan niet bij alle overleggen aanwezig zijn omdat het door andere overheden wordt gezien als spion van de Chinese overheid. Hier volgt ECP de overheid en stemt af met haar bestuursleden.

# Casus

## Publieke platformen

Fictieve casus: stel je voor, we pakken de stikstofproblematiek aan door middel van een platform. Hoe ziet dat er dan uit? En hoe spelen publieke waarden een rol in? Waar moet je aan denken? In deze fictieve casus nemen we je mee in deze zoektocht. We stellen ons voor dat in gebiedsprocessen (zoals stikstof) een platform gewenst is waar je een subgroep per gebied kan aanmaken en een 'community' kan vormen met boeren(organisaties), overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen. In deze communities kunnen gebruikers kennis delen, discussies starten en bijvoorbeeld bijeenkomsten aankondigen en data delen.

### Toepassing waarden:

<b>Samenwerking</b>	Niemand van de doelgroep wordt op voorhand uitgesloten, iedereen mag meedoen in de community.
<b>Inclusiviteit</b>	Stukken worden op B1-taalniveau gepresenteerd zodat deze toegankelijk zijn voor de gehele doelgroep.
<b>Vertrouwen</b>	Er worden gedragsregels opgesteld en de community wordt niet actief gemonitord. Posts worden enkel verwijderd nadat een groot aantal gebruikers hebben aangegeven dat het tegen de gedragsregels in gaat.
<b>Gebruiks-vriendelijkheid</b>	Er wordt een klankbordgroep van gebruikers van elke doelgroep ingesteld die bij elkaar komt om het platform te (door)ontwikkelen.
<b>Privacy</b>	Er is geen anonimiteit op het platform, maar er wordt natuurlijk wel rekening gehouden met de laatste standaarden voor privacy zoals AVG en ABBG.
<b>Maatschappelijke waarden</b>	Hier zit de meeste spanning. De maatschappelijke waarde van de een is niet hetzelfde als de ander. Hopelijk draagt een open platform houding bij aan het vinden van gemeenschappelijkheid.

# Principes

## Publieke platformen

1. Weet of je met een platform van doen hebt	proces
2. Bepaal jouw meerwaarde in het platform	proces
3. Experimenteer eerst	proces
4. Eigenaarschap moet belegd zijn	proces
5. Stimuleer vertrouwen tussen deelnemers	kwaliteit bestuur
6. Vraag en aanbod rond een maatschappelijk vraagstuk	kwaliteit bestuur
7. Er ontstaan nieuwe kansen voor publieke initiatieven	kwaliteit bestuur
8. Informatiepositie tussen deelnemers is gelijk	kwaliteit bestuur
9. Regels rond interactie zijn transparant	kwaliteit bestuur
10. Schaalbaarheid	ontwerp en ontwikkel
11. Multi stakeholder governance	ontwerp en ontwikkel
12. Deelnemers hebben regie over hun data	ontwerp en ontwikkel
13. Delen van digitale voordelen	ontwerp en ontwikkel
14. Veerkrachtig, voor hoog en laag digitaal geletterden	ontwerp en ontwikkel
15. Interoperabel en modulair	ontwerp en ontwikkel
16. Open Source	ontwerp en ontwikkel
17. Gebruiksgericht ontwerpen	ontwerp en ontwikkel
18. Hoge en lage digitale geletterdheid	ontwerp en ontwikkel
19. Ethisch ontwerp	ontwerp en ontwikkel

# Principes

## Waarom principes

Technologie en data zijn het afgelopen decennium verweven geraakt met de manier waarop onze samenleving functioneert. Waar tien jaar geleden de focus van overheden vooral lag op het stimuleren van technologische innovatie in de buitenwereld, en het optimaliseren van haar eigen interne processen en dienstverleningen, is de laatste jaren meer nadruk komen te liggen op de negatieve effecten die door de opmars van platformen, het verzamelen van (persoonsgebonden) data en toename van surveillancetechnologie ontstaan.

Principes zijn een manier om grip te krijgen op de keuzes die wij als overheden kunnen maken om deze negatieve effecten te minimaliseren. In het technologie domein zijn principes dan ook in opkomst. De VNG ontwikkelt momenteel de tweede versie van haar Principes voor de Digitale Samenleving<sup>4</sup>; diverse gemeenten publiceerden de afgelopen jaren eigen overzichten van principes rondom data, algoritmes, technologie en de stad<sup>5,6,7</sup>; provincies hebben een Interprovinciale Ethische Gids ontwikkeld<sup>8</sup>; en diverse adviesraden en onderzoeksinstituten publiceerden rapporten waarin principes een belangrijke rol spelen.

## Bestaande principes

Principes zijn een weerslag van de waarden die we als samenleving belangrijk vinden in een regel of een uitgangspunt. De overheid kent meerdere veelgebruikte overzichten van principes, zoals de NORA, Grondslagen voor de AVG en de relatief nieuwe CODIO.

In dit manifest selecteren we de meest relevante principes uit de bestaande frameworks en specificeren we ze voor platform technologie.

Deze specificering is noodzakelijk om drie redenen. Ten eerste is het lastig platform technologie te onderscheiden van dienstverlening. In de praktijk worden deze concepten met elkaar verward, wat tot teleurstellende resultaten leidt. Op de tweede plaats is het vaak niet duidelijk hoe men de kwaliteit van het openbaar bestuur borgt in een platform aanpak. Dit kan o.a. onvoldoende draagvlak in de samenleving tot gevolg hebben en voor ongelijke kansen voor deelnemers zorgen. En als laatste is het belangrijk om duidelijke keuzes te maken in ontwerp en ontwikkeling. Daarbij vraagt platform ontwikkeling andere keuzes bij overheden dan in een consumentenmarkt.

## Platform principes

### 1. Weet of je met een platform van doen hebt

Er is sprake van massa, genoeg urgentie en een grote doelgroep. Een publiek platform is niet levensvatbaar bij een kleine taak, een niche of kleine groep, of slechts één aanbieder of slechts één producent. Om het principe van een platform te laten werken is een bijna oneindig aanbod nodig en voortdurende uitwisseling tussen vraag en aanbod.

### 2. Bepaal jouw meerwaarde in het platform

Meerwaarde ontstaat wanneer het een kerntaak raakt van de overheid, bijvoorbeeld op het vlak van belastingen, uitkering & toeslagen, onderwijs, zorg, orde & veiligheid, mestquota, wet- en regelgeving, bestuurlijke afstemming etc. Daarbij is het platform in overeenstemming met de grondgedachte van de overheid. Dit is te vatten in termen als: eerlijk, aanspreekbaar, publieke verantwoording, rechtszekerheid, rechtmatig, open (society) en democratische legitimatie.

4 <https://vng.nl/nieuws/agenda-digitale-grondrechten-en-ethiek-2022-2026-uit>

5 <https://opendata.nijmegen.nl/dataset/manifest-wij-zijn-open-en-weerbaar-nijmegen>

6 <https://tada.city/>

7 <https://data.eindhoven.nl/explore/dataset/eindhoven-open-data-principes/information/>

8 <https://www.ipo.nl/thema-s/interprovinciale-digitale-agenda/innovatie/gids-ethiek-en-digitale-transformatie/>

### 3. Experimenteer eerst

Proef, Test, Beta, Proof of Concept of Minimal Viable Product; al deze methodes helpen om eerst te experimenteren of het platform aansluit bij de verwachtingen. Het experiment bevat alleen de minimale vereisten om de reacties van gebruikers te testen. Goed is goed genoeg; de rest is overbodig in deze fase. (Uitspraak van Reid Hoffman: 'If you aren't embarrassed by the first version of your product, you shipped too late.')

### 4. Eigenaarschap moet belegd zijn

Zonder eigenaar is het niet mogelijk afspraken te maken over kwaliteit. Ook is het dan niet helder wat de positie van de andere partijen is (denk aan rollen als gebruiker, beheerder, leverancier). Er zijn eisen stellende, signalerende, adviserende, toetsende, beherende rollen; die kunnen alleen goed worden ingevuld als het eigenaarschap is belegd.

### 5. Stimuleer vertrouwen tussen deelnemers

Een platform is een plek waarin deelnemers elkaar kunnen vertrouwen. Zonder vertrouwen in de andere deelnemers op het platform is er geen basis voor samenwerking en uitwisseling. In commerciële platformen wordt vertrouwen vaak ondersteund door middel van 'reviews'. Wanneer de overheid een stakeholder is in het platform zal betrouwbaarheid volgen uit de mate waarin de overheid zichtbaar is en verantwoording aflegt over zijn of haar handelen binnen het platform.

### 6. Vraag en aanbod rond een maatschappelijk vraagstuk

In alle gevallen waar de overheid betrokken is bij een platform - of dat als financier, eigenaar of deelnemers is - moet het duidelijk zijn aan welk maatschappelijk vraagstuk het platform een positieve bijdrage levert. Daarbij moet de overheid de legitimiteit van haar handelen meenemen in haar wegging. Dit kan een complexe afweging zijn; bijvoorbeeld wanneer een platform voor circulariteit het eenvoudiger maakt voor grote bedrijven toegang te krijgen tot kennis en financiering, blijven kleinere bedrijven op achterstand.

### 7. Er ontstaan nieuwe kansen voor publieke initiatieven

Publieke platformen maken het niet alleen mogelijk voor betrokken partners en stakeholders om met doelstellingen aan de slag te gaan, maar biedt ook kansen aan deelnemers om geheel eigen initiatieven te ontplooiën. Zo is het platform een catalysator voor publieke waarde.

### 8. Informatiepositie tussen deelnemers is gelijk

Voor alle deelnemers is de informatie beschikbaar, bruikbaar en bestendig. De gebruikers krijgen de informatie begrijpelijk gepresenteerd, zodat ze zelf aan het stuur zitten omtrent het gebruik van data. Alleen met een goede informatiepositie zijn de deelnemers aan het platform (afnemers van de diensten die het platform levert, partners, medewerkers) in staat hun taken met de juiste kwaliteit uit te voeren en daarmee hun verantwoordelijkheid te nemen.

### 9. Regels rond interactie zijn transparant

De wijze waarop vraag en aanbod op het platform tot stand komt is navolgbaar voor alle deelnemers. Hiermee onderscheiden Publieke Platformen zich sterk van commerciële. Aanbevelingen, rankings en selecties gebeuren op een transparante manier, om vooroordelen te voorkomen.

### 10. Schaalbaarheid

In het algemeen is schaalbaarheid een belangrijk kenmerk van een platform, of het platform nu digitaal is of niet. Indien het platform succesvol verloopt dan moet het mogelijk zijn om de diensten op te schalen of te herhalen, zodat nieuwe gebruikers niet worden uitgesloten. Omgekeerd moet het ook mogelijk zijn om een dienst nog steeds te leveren, ook al is het gebruik van de dienst aan het afnemen.

### 11. Multi stakeholder governance

Het beschermen van de belangen van inwoners in het gebruik van digitale overheidsplatformen is te belangrijk om alleen aan de overheid over te laten. Gemeenschappen moeten vertrouwen hebben dat meerdere belanghebbende toezicht houden op het bouwen en het gebruiken van nieuwe technologieën voor het leveren van digitale openbare diensten. Decentralisatie van de controle over technologische systemen voegt een complexiteitslaag toe aan het bestuur, maar biedt ook cruciale waarborgen tegen mogelijk misbruik.

## 12. Deelnemers hebben regie over hun data

Individuele dragers dragen de controle over persoonlijke informatie vaak over aan particuliere bedrijven of overheidsinstanties. Gecentraliseerde datamodels creëren kansen voor mensen met toegang tot privé-informatie om niet alleen individuele activiteiten te volgen, maar ook om het gebruikersgedrag te manipuleren. Overheidsorganisaties die digitale platformen gebruiken om hun openbare diensten te versterken, moeten inwoners helpen hun persoonlijke gegevens te beheren en het gebruik van die gegevens te beheersen.

## 13. Delen van digitale voordelen

Als overheden digitale platformen bouwen, moeten ze expliciet plannen om tegemoet te komen aan de behoeften van mensen met beperkte toegang tot internet of digitale technologie. Digitale transformatie heeft het potentieel om ongelijkheid met digitaal gemarginaliseerde bevolkingsgroepen te vergroten.

Overheidsorganisaties moeten openbare voorzieningen ontwikkelen en implementeren, zoals API's en adoptietrainingen die niet alleen de toegang tot diensten vergroten, maar er ook voor zorgen dat alle gemeenschappen kunnen profiteren van de innovatie.

## 14. Veerkrachtig

Door inwoners meerdere wegen te bieden om toegang te krijgen tot vitale diensten, worden waarborgen gecreëerd als er iets misgaat. Digitale platformen versnellen niet alleen inefficiënte analoge dienstverleningsprocessen, maar creëren ook opzettelijke redundancies om het risico te verminderen wanneer analoge systemen falen. En omgekeerd.

## 15. Interoperabel en modulair

Als overheidsorganisaties gemeenschappelijke normen en protocollen voor gegevensuitwisseling hanteren kunnen ze de ontwikkeling van een breder scala aan interoperabele platformen voor het leveren van publieke waarde vergemakkelijken. Modulariteit maakt het dat een functionaliteit gemakkelijk kan worden vervangen en blijven de afhankelijkheden tussen de bouwblokken van een dienst beheersbaar. Het zorgt dus enerzijds voor effectieve flexibiliteit en anderzijds voor het efficiënt inzetten van belastinggeld.

## 16. Open Source

Bijna alle overheidsorganisaties moeten beleid ontwikkelen en monitoren, openbare voorzieningen en diensten bieden, belastingen innen, registers bijhouden en een vrij goed gedefinieerde reeks andere verantwoordelijkheden uitvoeren die met behulp van technologie kunnen worden gestroomlijnd. Open source biedt de overheid de mogelijkheid om oplossingen te ontwikkelen en breed te delen. Wat zorgt voor betere en efficiëntere samenwerking.

## 17. Gebruiksgericht ontwerpen

Beleidsmakers moeten gebruikers betrekken bij het ontwerpen, testen en verbeteren van digitale platformen voor de overheid. Gebruikersgerichte ontwerpprincipes zorgen voor betrokkenheid van expertise en opinie, ingebracht vanuit de gemeenschappen van de samenleving. Collaboratieve mensgerichte ontwerpprocessen leiden tot meer inclusieve digitale tools en verminderen het risico op onbedoelde schade.

## 18. Hoge en lage digitale geletterdheid

De pandemie heeft aangetoond dat digitale ontwikkeling niet noodzakelijkerwijs een traditioneel ontwikkelingspatroon hoeft te volgen. In noodsituaties is het mogelijk om in samenlevingen een schaa sprong te maken. Coalities in de overheid die bezig zijn digitale openbare diensten te ontwikkelen met behulp van digitale platformen hebben een extra taak. Ze moeten een inspanning leveren die er voor zorgt dat hun oplossingen kunnen worden aangepast om te werken in verschillende contexten, met verschillende niveaus van digitale ontwikkeling.

## 19. Ethisch ontwerp

Overheidsorganisaties hebben veel meer dan bedrijven en klanten de verantwoordelijkheid om de belangen van hun inwoners te behartigen. Net zoals kernenergie een stad kan verlichten of vernietigen kunnen digitale platformen de menselijke waardigheid bevorderen of juist mensenrechten ondermijnen.

# Casus

## Publieke platformen

Fictieve casus: Gemeente X wil een deelscooter-app aanbesteden, in het kader van de doelstelling: 5% minder auto's in de binnenstad. In de app worden routes van rijders geregistreerd. Men zoekt naar een bestaande oplossing, waarmee de bewoners zichzelf motiveren de auto te laten staan, resultaten kunnen bijhouden en in competitie gaan met anderen. Ook kan men punten sparen voor kortingen of voor goede doelen. De gemeente kan keuzes van bewoners met behulp van de app beter monitoren en dit meenemen in haar beleid.

### Toepassing principes:

**Principe 1 en 2: Is een platform de beste technologie om de doelstelling te ondersteunen?**

De genoemde app betreft in de beschreven casus een platform. De gemeente probeert deelnemers met elkaar in competitieverband bij elkaar te brengen en wil daaruit data inwinnen. Deelname aan het platform levert punten op die deelnemers kunnen inwisselen, vermoedelijk bij (lokale) winkelier of (alleen of samen) sparen voor een (zelfgekozen) doel.

**Principe 6 en 7: Kan de overheid haar handelen in dit platform verantwoorden?**

Het is echter belangrijk de vraag te beantwoorden of een platform het meest geschikte instrument is om het beoogde doel te bereiken. Welke meerwaarde heeft de uitwisseling tussen deelnemers? In welke rol neemt de overheid deel in het platform? Waar ligt het eigenaarschap?

**Principe 3: Hoe test je de aannames ten aanzien van de beoogde doelen?**

Daarnaast is het belangrijk in alle gevallen het realiseren van een MVP onderdeel te maken van het proces. Bij een bestaande app kan een MVP een proeftuin zijn binnen een beperkt geografisch gebied, met een beperkt aantal deelnemers of binnen een specifieke context als een onderwijsinstelling. Met het MVP kunnen aannames worden getoetst t.a.v. van de beoogde impact van de app op de doelstelling van de gemeente.



# Opinie

## Platform? What Platform?

Auteur: Paul Striyp, gepubliceerd in iBestuur 30 augustus 2022.

Moet de overheid zelf naar een platform transformeren? Wat is een platform eigenlijk? Waarheen moet de overheid dan precies transformeren? Dit artikel beoogt een conceptuele bijdrage te leveren aan deze discussie. Een bijdrage ter voorkoming van een Babylonische spraakverwarring. Immers, 'platform' is een containerbegrip.

Eerst maar eens een etymologische duiding. Dat woord 'platform', waar komt dat eigenlijk vandaan? Reeds in de vijftiende eeuw spraken de Fransen over een platte fourme. Zij verstonden daaronder 'de opstelling van een gebouw op een plat vlak'. Dat gebouw werd later vervangen door geschut. Een platform had in die tijd dus een defensief karakter. Daar is zes eeuwen later in overheidsland weinig meer van te merken. Overheden zien een platform juist als een instrument om dienstverlenend naar hun burgers te zijn. Deze gedachte heeft postgevat in een internationale beweging die Government as a Platform (GaaP) heet.

In het Verenigd Koninkrijk wordt GaaP gezien als een gemeenschappelijke infrastructuur van digitale systemen, technologie en processen. Deze heeft tot doel om gebruiksvriendelijke overheidsdiensten te faciliteren. Voor Richard Pope van de Harvard Kennedy School heeft GaaP een tweeledige betekenis. Enerzijds het totale ecosysteem van gedeelde-API's, open standaarden en datasets. En anderzijds de diensten die hierop worden aangeboden samen met de processen om dit systeem op een veilige manier in de lucht te houden. In Nederland stellen Derksen en Arets dat GaaP vooral betrekking heeft op afspraken en rolverdeling. Kort en goed: hoewel velen platforms tegenwoordig vooral in verband brengen met bezorgdiensten, bestelbusjes en pakketjes, is er dus wel degelijk óók een relatie tussen overheden en platforms.

### De container geleegd

Maar wat is een platform nu precies? Uit de container komen verschillende definities. Allereerst een platform als een organisatie of samenwerkingsverband. Zie bijvoorbeeld Platform 31. Dat ziet zichzelf als een kennis- en netwerkorganisatie.

Inherent daaraan is het 'human platform' van Ahold Delhaize. Dat is géén technisch maar een virtueel platform waar teams elkaar ontmoeten om met allerhande modules de samenwerking te verbeteren. De tweede definitie is een platform als een infrastructuur. Hierbij kunnen we digitale en dataplatforms onderscheiden.

Digitale platforms maken interacties mogelijk tussen vragers en aanbieders. Van die platforms bestaan drie typen. Sociale platforms zoals Facebook, platforms waarop iets wordt aangeboden zoals YouTube en PLOOIen platforms die een transactie faciliteren. Over dat laatste type heeft Martijn Aretsen standaardwerk geschreven. Bedrijven als Booking, Bol en Marktplaats bedienen zich van zo'n platform.

Een dataplatform heeft geen eenduidige betekenis. Een uurtje googelen leert dat bedrijven verschillende betekenissen aan dit begrip toekennen. Variërend van een centrale plaats waar data worden verzameld en samengevoegd en waar vervolgens analyses worden gemaakt. Tot een geïntegreerde oplossing die een aantal functionaliteiten verbindt zoals een data-lake, een datawarehouse en elementen van business intelligence. Een specifieke vorm van een dataplatform is een integratieplatform. Dat voegt data uit verschillende bronnen samen in een datawarehouse.

Dan de derde omschrijving. Waar een infrastructuur aan de technische en 'harde' kant refereert, kan een platform ook een abstracte betekenis hebben. Arets en Derksen bijvoorbeeld zien een platform in navolging van Pope als een afsprakenstelsel.

Die afspraken gaan weliswaar over technische zaken zoals gedeelde API's, open standaarden, algoritmes en datasets. Maar de essentie van een platform is volgens die definitie toch een kader voor conventies.

Tot slot zijn er auteurs die een platform niet tot één betekenis beperken. Integendeel, zij zien een platform als een samenstel van een aantal bouwstenen. Voor Maurits Kreijveld bijvoorbeeld is een dataplatform niet alléén een infrastructuur, maar juist een combinatie daarvan met data en interacties. Die laatste vinden in een community plaats. Daarmee kan een platform volgens hem ook als een organisatiemodel worden gezien. Ook Albert Meijer en Wouter Boon positioneren zich in deze richting. Platforms combineren een technische architectuur, governance, prikkels voor gebruikers en maatschappelijke waarde.

### Wat moet een overheid hier nu allemaal mee?

In zijn boek onderscheidt Arets drie manieren waarop overheden zich tot platforms kunnen verhouden: grip op platforms, platforms voor de overheid en de overheid als een platform. De eerste verhouding is er één van reguleren: hoe kunnen overheden platforms 'in de tang houden'? Het meest bekende voorbeeld is de gemeente Amsterdam die de ongewenste effecten van de diensten van Airbnb wil beperken. Het werk van José van Dijck, Thomas Poell en Martijn de Waal laat zien waarom overheden nog meer tot regulering zouden kunnen overgaan: platforms handelen soms in strijd met publieke waarden. Platforms voor de overheid gaat over een instrumentele verhouding: hoe kunnen overheden platforms inzetten voor het realiseren van hun doelstellingen, bijvoorbeeld de verbetering van de dienstverlening? De overheid als platform tot slot refereert aan de wens om zelf platform te kunnen zijn. Platform als identiteit dus.

Bij deze drie verhoudingen valt iets op. Platforms voor de overheid en de overheid als platform gaan over de overheid zelf. Grip op platforms heeft juist betrekking op platforms van derden. Aan die laatste overheidsrelatie kunnen nog twee modaliteiten toegevoegd worden. Allereerst is het denkbaar dat een overheid tot een bestaand platform van andere partijen toetreedt. Waarom zou een overheid bijvoorbeeld zelf een platform starten voor een relatief nieuwe tak van sport als circulaire economie, als hiervoor reeds een platform van jonge bedrijven bestaat?

De overheid kan dus ook in haar platformstrategie aansluiten bij de energie in de samenleving. Ook kan een overheid een bestaand platform faciliteren. Met kennis of financiële middelen bijvoorbeeld.

### Op zoek naar GaaP met publieke waarde

Misschien dat het de lezer duizelt. Zoveel verschijningsvormen van een platform, zoveel verschillende manieren waarop een overheid zich tot een platform kan verhouden. De matrix hieronder combineert deze verschijningsvormen en verhoudingen. En nodigt de lezer uit om op zoek te gaan naar zinvolle combinaties. Welke cel in de matrix voegt publieke waarde toe? En welke cel doet dit juist niet? Bij deze zoektocht naar publieke waarden kan de Code Goed Digitaal Openbaar Bestuur (CODIO) van Meijer mogelijk behulpzaam zijn.

### Laatste hartenkreet

De reflex op het GaaP-zoekschema kan makkelijk zijn: 'ja maar, uiteindelijk bestaat elk platform toch uit een combinatie van al die betekenissen.' Zeker, misschien is dat wel zo. Maar voor een goed begrip van elkaar is het belangrijk om het accent, de focus, de primaire oriëntatie van je gesprekspartner te kennen. Als iemand een platform primair als een infrastructuur definieert, dan kijkt uw gesprekspartner met een technische bril naar dit vraagstuk. En een persoon die een platform primair als een afsprakenstelsel ziet, kijkt waarschijnlijk vanuit een governance-perspectief. Allemaal niets mis mee. Maar ... goed dat u het even weet!

Het grote GaaP-zoekschema	Hoe een overheid zich tot een platform kan verhouden				
	Een eigen platform		Een platform van derden		
VerschiJVingsvormen van een platform	Identiteit Je bent een platform	Instrument Je hebt een platform	Reguleren	Faciliteren	Toetreden/ participeren
Organisatie- of samenwerkingsverband					
Infrastructuur					
• Digitale platforms					
• Sociale platforms					
• Platforms die iets aanbieden					
• Platforms die een transactie faciliteren					
• Dataplatforms					
• Centrale plaats voor data					
• Verbinden dataLake, datawarehouse en BI					
• Integratieplatform voor samenvoegen van data uit verschillende bronnen in datawarehouse					
Afsprakenstelsel					
Combinatie van aantal bouwstenen					
• Infrastructuur, data en interacties					
• Technische architectuur, governance, prikkels en maatschappelijke waarde					

# canvas minimale variant platform



**Essentie:**  
Kernachtige beschrijving van het idee.



**Rol**

DOEN	SAMEN DOEN
REGELLEN	LATEN DOEN



**Gericht op:**  
Waar is de samenwerking in het platform primair op gericht?

DIENSTEN  
PRODUCTEN  
INNOVEREN



**Spelers:**  
Wie zijn betrokken?

BEDRIJVEN  
BURGERS  
OVERHEDEDEN  
KENNIS-  
INSTELLINGEN



**Afspraken:**  
Welke regels en afspraken zijn er van belang?

TECHNOLOGISCH  
JURIDISCH  
ECONOMISCH  
SOCIAAL



**MVP:**  
Omschrijf de 'minimale variant' van het platform.

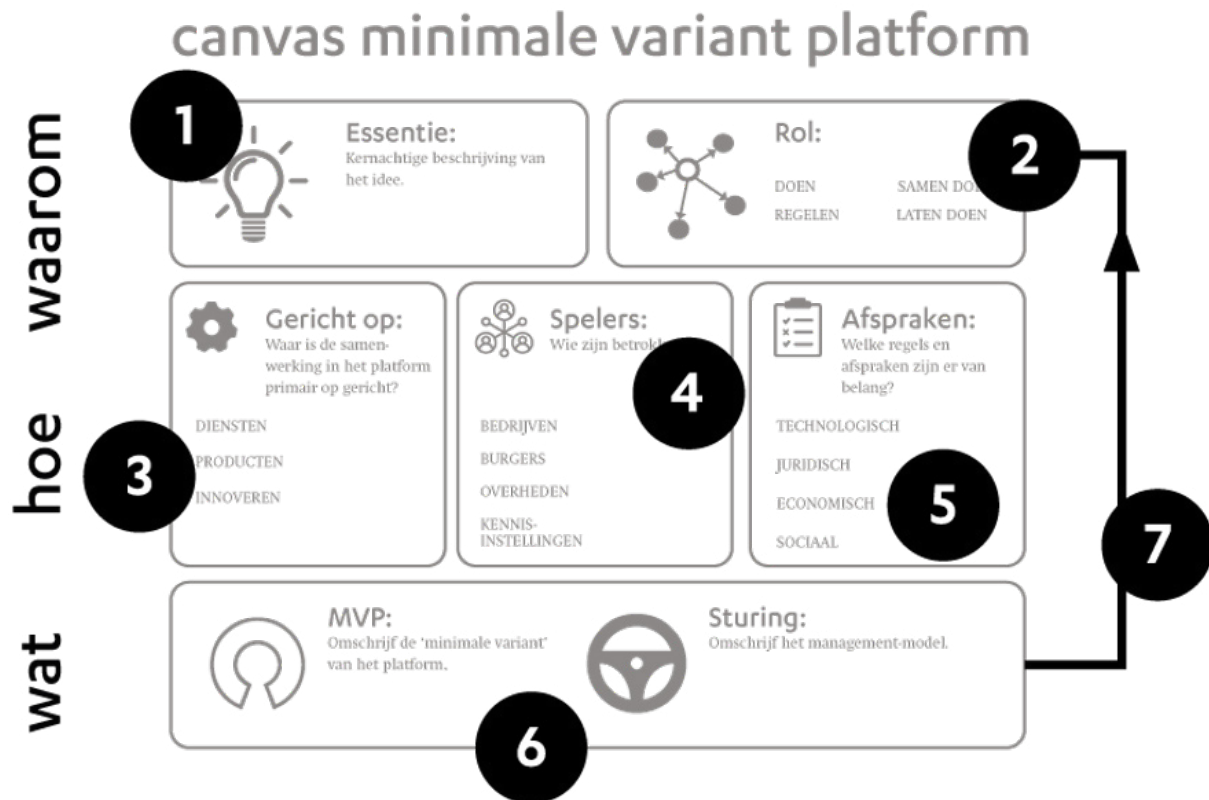


**Sturing:**  
Omschrijf het management-model.

## Governance

## Governance

Governance wordt gedefinieerd als de regels van het –politieke- systeem om conflicten tussen actoren op te lossen en besluiten aan te nemen (legaliteit). Het wordt ook gebruikt om de “juiste werking van instellingen en hun aanvaarding door de mensen” (legitimiteit) te omschrijven. En het wordt gebruikt om de doeltreffendheid van de overheid en het bereiken van een consensus met democratische middelen in te roepen (participatie)”.



De governance van een platform in het publieke domein vraagt vanaf de start aandacht. Het is van belang expliciet aandacht te besteden aan het proces en de te volgen werkwijze. Het ideale proces verloopt in twee belangrijke fasen. Discover & Grow: zoeken, oefenen, stress en bijstellen. Daarvoor is het van belang scherp koers te houden en het proces van de zeven stappen uit bovenstaand canvas regelmatig te doorlopen en evalueren.


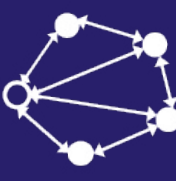
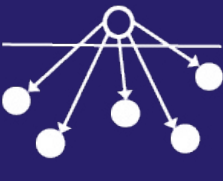
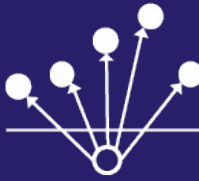
### Stap 1: Kern van het idee

De volgende vragen zijn ondersteunend bij stap 1.

1. Levert het platform een kwalitatief **beter** **ervaring** voor de betrokkenen dan de huidige werkwijze?
2. Zorgt het platform voor een **beter** **samenwerking** tussen actoren bij maatschappelijke vraagstukken?
3. Maakt **technologie en data** de interactie beter?
4. **Verlaagt het de drempel** van een gebruiker/ burger om de dienst/product of inzicht te krijgen in de “diensten” van de overheid?
5. Zijn er **voldoende aanbieders en vragers** om de ontwikkeling van een platform te rechtvaardigen?
6. Is het platform onderdeel van de **waarde- dan wel beleidsketen**?
7. Wordt het platform **beter naarmate meer mensen het gaan gebruiken**? (netwerk- schaaleffect)

## Stap 2: Welke rol neem je

Welke van de vier sturingsrollen is van toepassing.

 <b>Eigenaar</b>	 <b>Samenwerker</b>	 <b>Marktmeester</b>	 <b>Ondersteuner</b>
Instrument voor het efficiënt realiseren van eigen doelen. Focus op overheid zelf. Platform is van/voor overheid	Platform van samenwerkende partners. Deelname in groter geheel (publiek en privaat). Doel is gemeenschappelijke waarden realiseren.	Platform van anderen, kijken naar spelregels. Proces staat centraal.	Faciliteren en helpen. Waarde toevoegen aan platformen van anderen. Focus op anderen. Inhoud en proces staan centraal.

## Stap 3, 4, 5: Gericht op; spelers; regels en afspraken

De gekozen 'rol' in stap 2 geeft richting aan de wijze waarom je samenwerking vormgeeft; de spelers waarmee je samenwerkt en de regels en afspraken die impact hebben op het platform.

## Stap 6: Minimale variant van het platform

Een Minimale Variant van het Platform (MVP) - ofwel minimaal levensvatbaar product - is een product met genoeg functionaliteit om voldoende waarde te hebben om vroeg aansluitende klanten aan te trekken en om terugkoppeling te krijgen voor de verdere productontwikkeling. Daarbij is het van belang expliciet aandacht te besteden aan het gebruikte managementmodel voor die fase.

De MVP moet zo worden omschreven, zodat er een gezamenlijk beeld ontstaat van wat er "gemaakt" moet worden. Hoe ziet het er straks uit. Niet als het totale eindplaatje, maar einde van deze stap, zodat gebruikerservaringen kunnen worden opgedaan en het canvas opnieuw kan worden doorlopen.

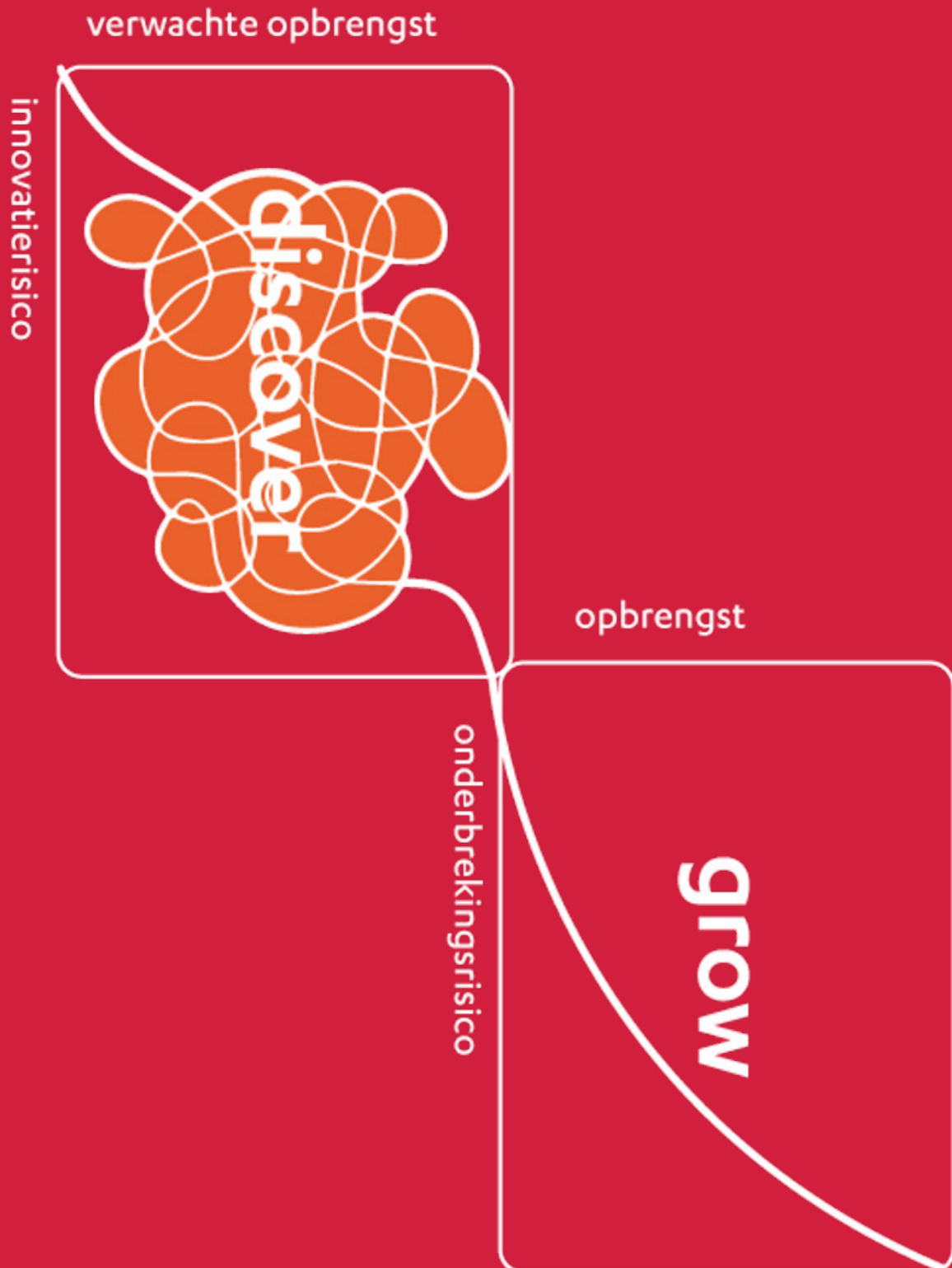
Sturing is iets dat aan het einde van de canvas wordt bepaald, dit lijkt op het eerste gezicht niet logisch, maar kan eigenlijk pas worden bepaald als er voldoende scherpte is in de voorgaande stappen.

## Stap 7: Evalueer

Evalueer gestructureerd en maakt het expliciet. Veelal de meest onderschatte fase in het proces.

# Casus

## Publieke platformen



# Open samenwerken

## Open samenwerking

Waarom open samenwerking belangrijk is voor een publiek platform beschrijven we door de 'Golden Circle' methode van Simon Sinek te gebruiken, aan de hand van de 'why', 'how' en 'what'. De 'why' beschrijft waarom open samenwerking zo belangrijk is voor een sterk publiek platform. De 'how' gaat over hoe we open samenwerking vormgeven bij publieke platformen. De 'what' beschrijft wat er concreet moet gebeuren om open samenwerking vorm te geven. Op deze manier proberen we om het belang van open samenwerking duidelijk te maken en handvatten te bieden bij open samenwerking.

### Why

Open samenwerking maakt het ontwikkelen en onderhouden van een publiek platform waar iedereen vertrouwen in heeft makkelijker. Open samenwerking valt te karakteriseren als een transparant en gevarieerd samengesteld samenwerkingsverband. Door het transparante karakter en de gevarieerde samenstelling wordt vertrouwen in het platform bevorderd. Het platform past bij de doelstellingen die door iedereen worden gedragen.

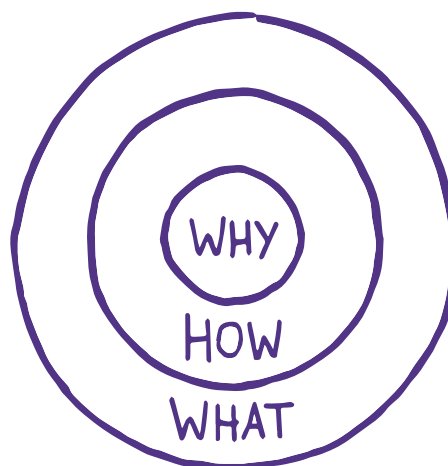
### How

De open samenwerking geven we vorm in een community die levendig is, waarbij we transparant zijn en gemeenschappelijke doelen hebben. Het is van belang dat iedereen zich vertegenwoordigd voelt in de community.

### What

#### Gezamenlijke doelen

Het succes van de community en daarmee ook het platform staat of valt met het hebben van een gedeelde doelstelling. Een gedeelde doelstelling zorgt ervoor dat het platform aansluit bij de behoefte. Ook draagt een gedeelde doelstelling bij aan een gedeeld verhaal en dus een hechte community.



#### Gecommitteerde mensen

Commitment van alle deelnemers aan de community is cruciaal. Om een platform zoveel mogelijk aan te laten sluiten op de behoefte van iedereen, is de inbreng van iedereen belangrijk. Die inbreng is alleen gegarandeerd met commitment van iedereen en zorgt ervoor dat iedereen op zijn eigen wijze met veel energie zijn schouders eronder zet.

#### Offline samenkomen

Online platformen hebben baat bij offline bijeenkomsten want commitment wordt bevorderd door veel offline samen te komen. Onderzoek wijst uit dat de inbreng van deelnemers bij een community groter is bij offline samenkomen dan bij online bijeenkomsten. Online platformen hebben dus baat bij offline bijeenkomsten.



## Open source

De community werkt op basis van de principes van open source. Door alles te delen wat er binnen de community gebeurt, zijn we transparant over de werkwijze en de te behalen doelstellingen. Het gebruik van open source principes zorgt ook voor onafhankelijkheid van leveranciers en bevordert de doorontwikkeling van het platform door derde partijen.

## Besluitvorming

De methode van besluitvorming is van groot belang voor de community. Besluiten rondom de doelstellingen, werkwijze en andere zaken die het platform aangaan, moeten worden genomen op een manier die past bij de community. Er bestaan hier verschillende opties voor. Zo kan besluitvorming plaatsvinden op basis van unanimiteit, een klassieke meerderheid of een gekwalificeerde meerderheid. De dynamiek en grootte van de community speelt een belangrijke rol bij het kiezen van een juiste methode van besluitvorming.

Casus deelmobiliteit: In Nederland hebben veel overheden (met name gemeenten) behoefte aan dezelfde tools met betrekking tot deelmobiliteit: Ze willen enerzijds deelfietsen en -scooters stimuleren en anderzijds de ‘verrommeling’ tegengaan. Gemeenten zijn daarom een ‘open samenwerking’ aangegaan om gezamenlijk een ‘open source’ tool te ontwikkelen: ‘Het Dashboard Deelmobiliteit’. Het gaat hier om een combinatie van een platform (het dashboard) en regelgeving (gezamenlijk afdwingen van het delen van data door de aanbieders van deelmobiliteit).

Een samenwerkingsverband oftewel ‘community’ speelt hierbij een belangrijke rol. In de community bespreken overheden samen met aanbieders en programmeurs hun gezamenlijke wensen en besluiten waaraan ze samen gaan bouwen. Soms wil een gemeente (Den Haag) ook iets extra’s (zoals ‘verrommeling’ van Scheveningen op stranddagen tegengaan). Dan besluiten ze die extra functionaliteit zelf te bouwen (op eigen kosten) en het dan ter beschikking te stellen aan de community voor als anderen dit (later) ook willen gebruiken.

Zo lijkt hier stap voor stap een actieve ‘community’ te ontstaan van gemeenten met dezelfde wensen, aanbieders van de deelmobiliteit en een groep programmeurs. CROW faciliteert en coördineert tot op heden dit jonge en mooie voorbeeld ‘open samenwerking’.



# Casus

## Publieke platformen

Casus deelmobiliteit: In Nederland hebben veel overheden (met name gemeenten) behoefte aan dezelfde tools met betrekking tot deelmobiliteit: Ze willen enerzijds deelfietsen en -scooters stimuleren en anderzijds de ‘verrommeling’ tegengaan.

Gemeenten zijn daarom een ‘open samenwerking’ aangegaan om gezamenlijk een ‘open source’ tool te ontwikkelen: ‘Het Dashboard Deelmobiliteit’. Het gaat hier om een combinatie van een platform (het dashboard) en regelgeving (gezamenlijk afdwingen van het delen van data door de aanbieders van deelmobiliteit).

Een samenwerkingsverband oftewel ‘community’ speelt hierbij een belangrijke rol. In de community bespreken overheden samen met aanbieders en programmeurs hun gezamenlijke wensen en besluiten waaraan ze samen gaan bouwen. Soms wil een gemeente (Den Haag) ook iets extra’s (zoals ‘verrommeling’ van Scheveningen op stranddagen tegengaan). Dan besluiten ze die extra functionaliteit zelf te bouwen (op eigen kosten) en het dan ter beschikking te stellen aan de community voor als anderen dit (later) ook willen gebruiken.

Zo lijkt hier stap voor stap een actieve ‘community’ te ontstaan van gemeenten met dezelfde wensen, aanbieders van de deelmobiliteit en een groep programmeurs. CROW faciliteert en coördineert tot op heden dit jonge en mooie voorbeeld ‘open samenwerking’.



